

Suomen Tehtäväniekat

Tuomio: a#n 2004-2005 / Award for h#n 2004-2005

ST:n kaksivuotisturnaukseen 2004-2005 osallistui 54 monisiirtoista apumattia, joista 22 julkaistiin ensipainospalstalla ja 32 muualla lehdessä (palstoilla Pieni on kaunistaja ja Nelinurkkaprojekti, sekä omistus-tehtävinä eri puolilla lehteä). Tehtävien taso oli melko hyvä mutta ei henkeäsalpaava. Olen sijoittanut 11 tehtävää, mikä on lähes tulkoon 25% kaikista niistä, jotka loppujen lopuksi tulivat kyseeseen (kts. jäljempänä). Palkittujen tehtävien valikoima voi olla hiukan kiistanalainen. Jokaisella on toki omat makunsa ja mieltymyksensä, ja saatan hyvinkin olla yksi niistä tuomareista, jotka "eivät ole aidosti kriittisiä" mutta "puhuvat kyllä mielellään 'henkilökohtaisista preferensseistä'", mutta ehkä joitakin järjkeitä perusteita päätöksilleni tuomiosta kuitenkin löytyy.

Nelinurkkaprojektin yhteydessä julkaistiin viisi sellaista tehtävää, joita en ottanut huomioon - olinhan itse yksi laatijoista. Sitä vastoin tehtävä 2782 ST 1/2005:ssa olisi voinut tuottaa päänsärkyä, jos se vain olisi ollut tehtävänä parempi kuin oli. Huolimatta siitä, että apumatit, joissa ei ole valkeaa kuningasta, ovatkin asemaltaan laittomia, en yhdy mielipiteeseen, että ne tulisi tuomiota satutehtävinä satutehtävien joukossa. Paras ratkaisu tietysti olisi perustaa kaikille tällaisille kummallisuuksille oma palstan, mutta niin kauan kuin sellaista ei ole, näitä valkokuninkaattomia tehtäviä tulee arvioida pikemminkin orotodokseina kuin satutehtävinä. Jos niitä kaavailee sijoittavansa tuomioon, voi laittomasta asemasta tietysti rokottaa jonkin verran.

Monet tehtävät olivat miellyttäviä ratkaisukohteina, mutta koska niistä puuttui syvälinen *temaattinen* sisältö, päätin olla sijoittamatta niitä. Yksi hyvä esimerkki tällaisesta tehtävästä on 2858 ST 4/2005:ssä. Myös monia *toistomattitehtäviä* julkaistiin. Pelkäänpä kuitenkin, että olemme aikojen saatossa nähneet niin monia ihannematteja ja toistoja, että kovin omaperäisiä eivät nämä tehtävät voi enää olla. En varsinaisesti pysty esittämään mitään täydellisiä edeltäjiä, mutta *ideat* ja *mattikuvat* ovat

loppuunkaluttuja. Esimerkiksi tehtävälle 2821 ST 2/2005:ssä löytyy kelpo vertailukohte: Edgar Holladay, Kunniainnointi, *Ideal-Mate Review* 1996. Vaikka se ei esitäkään valkean ja mustan temposiirtoja *molemmissa* ratkaisuissa, on se tehtävänä selvästi parempi.

Myös tehtävän 2888 ST 5/2005:ssa alkuasema on hyvin tuttu, vaikkakaan ei loppuunkaluttu. Voin esittää ainakin neljä vertailukohteita: Fadil Abdurahmanovic, 2nd Prize *feenschach* 1995; Györhy Bakcsi & László Zoltán, 1st Comm. Romanian Cup-T 1999; Jorma Pitkänen, 2nd HM Jan Hannelius 80JT 1996-2000; Mike Prcic & Fadil Abdurahmanovic, 1st Prize *UralSKI Problemist* 2001. Mikään niistä ei kuitenkaan ole tismalleen samanlainen kuin kyseinen tehtävä. Mutta ovatko vertailukohteet silti liian läheisiä? Ovatko ne liian paljon parempia? Kielivätkö ne siitä, mitä ideasta olisi saanut irti? Päätös oli vaikea, mutta jätin lopulta 2888:n pois palkittujen tehtävien joukosta.

54 original helpmate moremovers were published in the ST biennial tourney 2004-2005, 22 of them in the regular column of originals and 32 elsewhere in the magazine (in the columns "Small Is Beautiful" and "The Four Corner Project" and as dedication problems here and there). The overall quality of problems was quite good, but not breathtaking, and I have placed 11 contributions; which is almost 25% of all that qualified (see below!). The selection may be a bit controversial. Of course everybody has their own predilections and tastes, and maybe I am another judge who "does not provide genuine criticism" and "prefers to talk of 'personal preferences'". However, some reasonable arguments to support my decisions can be found below.

There were 5 problems in "The Four Corner Project" which I didn't consider for the award—for the reason that I am one of the authors. But No. 2782 in ST 1/2005 could have been a sort of headache if it was a better problem. Despite the illegality of the position, I disagree with a view that a

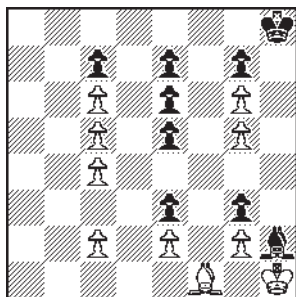
helpmate with NWK should be considered and judged as a fairy problem. Of course the best solution would be to establish a new column for the oddities like the present problem, but as long as such a column does not exist, these problems should be assessed as orthodox compositions rather than fairies. They can be, however, downgraded for their illegal nature if they are considered for the award.

Many problems made for good solving, but lacking a deeper thematic content I decided not to include them in this award. One very good example of this is No. 2858 in ST 4/2005. There were also many problems showing echoes. I am afraid that we have seen so many echoes and ideal-mates in the past that there can't be much originality left. I don't mean that I could point out some exact anticipation, but the ideas and mating pictures used in these problems are exhausted. For example, No. 2821 in ST 2/

2005 can well be compared to Edgar Holladay, *HM Ideal-Mate Review 1996*. Although the latter does not show white and black tempo play in both parts, it's clearly better as a problem.

Another case of well known, but not an exhausted, set-up is No. 2888 in ST 5/2005. There are at least four comparisons (Fadil Abdurahmanovic, 2nd Prize feenschach 1995; Györfy Bakcsi & László Zoltán, 1st Comm. Romanian Cup-T 1999; Jorma Pitkänen, 2nd HM Jan Hannelius 80JT 1996-2000; Mike Prcic & Fadil Abdurahmanovic, 1st Prize Uralski Problemist 2001), none of them exactly like the present problem. But is that problem still too close to the comparisons? Are the comparisons too much better? Do they illustrate what could have been done? It was a difficult decision, but I finally decided to leave the problem aside from the honored problems.

Erikoispalkinto / Special Prize Kari Karhunen (FIN), ST 3/2004 (version)

a#27½

10+9

Tehtävä julkaistiin alun perin 25-siirtoisena apumattina (-vsc2), omistettuna 50-vuotiaalle Kari Valtoselle. Siis yksi puolisiirto jokaista vuotta kohden! Pian julkaisun jälkeen laatija esitti minulle tämän parannetun version, joka - jostakin syystä - jäi julkaisematta lehdessä. Päätin sijoittaa version alkuperäismuodon sijaan. Sen vuoksi siis erikoispalkinto.

On olemassa vain yksi korrekti apumatti, joka on siirtoluvultaan pidempi kuin tämä. Se on Bernhard Hegermannin tunnettu ja rikkomaton ennätystehtävä, joka julkaistiin *The Problemistissa* 1934. Toinen ikimuistoinen, poikkeuksellisen pitkä apumatti on Árpád Molnárin ja Gyula Bebesin yhteistehtävä, 27-siirtoinen, joka sai maininnan *Sakkéletis-*

sa 1996. Siinä on muuten melko lailla samanlainen alkuasema kuin Karin tehtävässä, joka kuitenkin on yhden puolisiirron verran pidempi. Mutta tärkeämpää on, että Karin tehtävässä ratkaisu on toisentyypinen, mm. syy daamikorotukseen tornikorotuksen sijasta on kätketty oivallisesti. Mattisiirron duaalia en pidä kovin harmillisena seikkana. Kaikesta päätellen elämme merikäärmeiden uuden tulemisen aikaa!

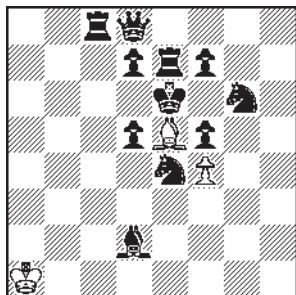
1.-c3 2.Lg1 Kxg1 3.Kg8 Kh1 4.Kf8 Kg1 5.Ke8 Kh1 6.Kd8 Kg1 7.Kc8 Kh1 8.Kb8 Kg1 9.Ka7 Kh1 10.Ka6 Kg1 11.Ka5 Kh1 12.Ka4 Kg1 13.Kb3 Kh1 14.Kxc3 Kg1 15.Kxc4 Kh1 16.Kxc5 Kg1 17.Kxc6 Kg1 18.Kd7 Kg1 19.c5 Kh1 20.c4 Kg1 21.c3 Kh1 22.c2 Kg1 23.c1D! Kh1 24.Dc8 Kg1 25.Dg8! Kh1 26.Dh7+ gxh7 27.Ke8 g6 28.Kf8 h8D/T#

This problem was published as h#25 (-wPc2), dedicated to Kari Valtonen for his 50th birthday. One half move for each year! Shortly after publication the author showed me this improved version, which - for some reason - remained unpublished in the magazine. I decided to place it instead of the originally published version, hence the special prize.

There is only one correct helpmate longer than this, the well known and maybe

unbeatable record by Bernhard Hegermann, published in *The Problemist* 1934. Another unforgettable helpmate of exceptional length is h#27 by Árpád Molnár & Gyula Bebesi, *Comm. Sakkélet* 1996, which has quite similar starting position to the present problem. Kari's problem has, however, one extra half-move and, more importantly, it yields another kind of play with a well hidden reason for a promotion into a queen rather than a rook. I didn't consider the dual 28.-h8Q/R# very harmful. Judging from this masterpiece and some recently published problems, we witness the renaissance of the Seeschlanges!

1. kunniamaininta / 1st Honorable Mention
2724 Unto Heinonen (FIN), ST 4-5/2004

a#4½ 0.2.1.1... 3+11

Kaksi kriittistä manööveria, yksi uraus ja yksi apumattialainen, mallimatein. Tehtävä on kaikin puolin siisti; laattija on löytänyt parhaan mahdollisen konstruktion, hyvin yhteensointuvat ratkaisut, joista kumpainenkaan ei yksin ole mitään uutta, mutta kokonaisuus näyttää omaperäiseltä. Yksi ratkaisija tuntui murehtivan, että voidaanko siirtoa Le5-b8 pitää kriittisenä, koska - kuten hän sanoi - Le5-h2 ajaisi saman asian, jos se olisi mahdollinen. No tuota. Katsotaanpa Frank Healeyn kuuluisaa tehtävää, joka voitti ensimmäisen palkinnon Bristol-turnauksessa 1861: Kh2 Dg6 Td1 Tf3 La1 Rb6 Rf7 sa3 sc3 sd2 sd5 sg2 - Kc5 Lb5 Rb7 sa4 sc4 sf4 sg7 #3 (12+7), 1.Th1! L~ 2.Db1 Lb5 3.Dg1#. Enpä kuvittele, että kovin moni pitää siirtoa 1.Tb1-h1.vähemmän kriittisenä

sen vuoksi, että alkusiirroksi kävisi myös 1.Tb1-a1, jos se olisi mahdollinen. En vaikka tässä tapauksessa pohdinta voisikin olla kohdallaan, sillä mLa1 voidaan hyvin poistaa laudalta. Mutta mLa1 onkin "vesseli", ja niiden käyttö on taas oma kysymyksensä eikä varsinaisesti sidoksissa Unton tehtävään, joka kuitenkin jättää minut hiukan kylmäksi. Sotilaan eteneminen ei ole kovin syvällistä strategiaa, enkä pidä tehtävää unohtumattona.

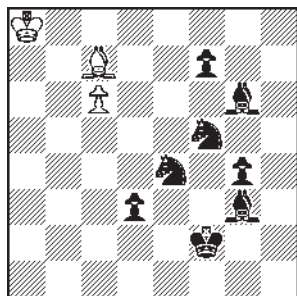
1.-Lb8 2.Re5 fxe5 3.Rd6 exd6 4.Tc7 dxc7 5.f6 cxd8R#

1.-Lh8 2.Rg5 fxc5 3.Rf8 g6 4.Lg5 g7 5.Kf6 gxf8R#

Two critical manoeuvres, one Bristol and one helpmate Indian, with model mates. The problem is clean, the author has found the perfect construction with two well connected solutions, of which either is not solely new but together they seem to be original. One solver worried whether white's move Le5-b8 could genuinely be the critical one, because - as he says - Le5-h2 could be the first move if it was a legal move. Well, let's look at Frank Healey's famous problem, which won the first prize in the Bristol tourney 1861: Kh2 Qg6 Rd1 Rf3 Ba1 Sb6 Sf7 Pa3 Pc3 Pd2 Pd5 Pg2 - Kc5 Bb5 Sb7 Pa4 Pc4 Pf4 Pg7 #3 (12+7), 1.Rh1! B~ 2.Qb1 Bb5 3.Qg1#. I don't think that very many consider the move 1.Rb1-h1 less critical for the reason that 1.Rb1-a1 could be the key if it was a legal move, although here the issue could be more appropriate as wBa1 can well be removed from the board. Indeed wBa1 is a weasel, and the use of weasels is another question, not related to Unto's problem, which, however, leaves me a bit cold. The strategy with pawn pushes is not so deep, and I don't consider the problem unforgettable.

2. kunniamaininta / 2nd Honorable Mention
2781 Christer Jonsson (SWE) & Rolf Wiehagen
(DEU), ST 1/2005

Yhteneväiset ratkaisut ennakoivine kiinnittymisineen ja kiinnitysmallimatteineen. Mutta mitä pitäisi ajatella ylimääräisistä mustista upseereista (Rf5 & Lg6), joiden ainoa tehtävä on estää sivuratkaisuja? Myönnän, että niitä voi pitää häiritsevinä, mutta aina silloin tällöin tällaisia sivuratkaisunpoistajia tarvitaan, ja mielestäni asema näyttää hyvin kevyeltä. Yhtä

a#4 b) vTc7 3+8

levollinen en ole sen suhteen, että tehtävä kärsii mustan ja valkean yhteispelin puutteesta. B-muodossa osapuolek voivat tosiaankin tehdä siirtonsa toisistaan välittämättä. Se on siis kaksoissarjasiirtoinen apumatti (siis sellainen, jossa musta tekee ensin sarjassa neljä siirtoa ja sitten valkea sarjassa neljä siirtoa, joista viimeinen on matti). Pidän kuitenkin tehtävästä siitä huolimatta. Sitä paitsi Forsbergkaksonen on hyvä lisä.

a) 1.Rg5 Ld8 2.Lb8 c7 3.Kg3 cxb8D+ 4.Kh4 Dh2#

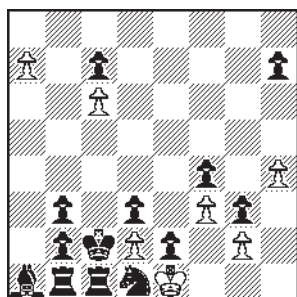
b) 1.Rc3 Te7 2.Re2 c7 3.Ke1 c8D 4.Lf2 Dc1#

Well matched solutions with anticipatory self-pins and pin model mates. What should one think of those idle black pieces (Sf5&Bg6), added there for avoiding cooks? I admit that they may be considered disturbing but sometimes such cook-stoppers are needed and the setting looks very light, in

my opinion. What makes me uneasy is that the problem almost lacks interplay between black and white. Indeed, in the second phase they can make their moves separately. It's like a double series-helpmate (i.e. black plays a series of 4 moves and then white makes a series of 4 moves and mates). But I still like the problem, and the Forsberg-twin is a good addition.

3. kunniamaininta / 3rd Honorable Mention

Harri Hurme (FIN), ST 3/2005

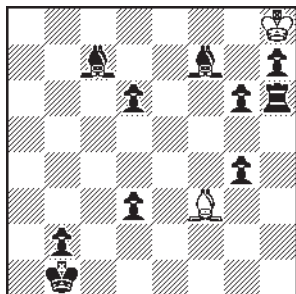
a#11 7+13

Onpas kiva nähdä kolmisiirtoisspesialistin laatima apumatti. No onhan Harri ennenkin laatinut apumatteja mutta ei kuitenkaan niin kovin monia. Tehtävässä on kolme valkean korotusta järjestyksessä RLT ja lisäksi mustan L-korotus. Motiivit ovat tunnettuja (katso esimerkiksi edesmenneen Gábor Cseh'n artikkeli "Sacrifices of Promoted White Pieces in Helpmate" *MatPlus*-lehdestä 1997), mutta en ole löytänyt edeltäjiä. Valkean täyskorotuksen esittävä Tamás Legendi & Árpád Molnár, 2. kunniamaininta, *Magyar Sakkélet* 1961 on tietysti ylivoimainen, mutta Harrin 11-siirtoinen on niin erityyppinen, ettei näitä kahta tehtävää voi edes vertailla keskenään. Tehtävä ratkeaa lähes automaattisesti, mutta on kiehtova nähdä, kuinka laatija järjestelee nappulat matiasemaan, joka on mallimatti.

1.h6 a8S 2.h5 Sb6 3.cxb6 c7 4.b5 c8B 5.b4 Bg4 6.hxg4 h5 7.gxf3 h6 8.fyg2 h7 9.g1B h8R 10.Be3 dxe3 11.Kc3 Rc8#

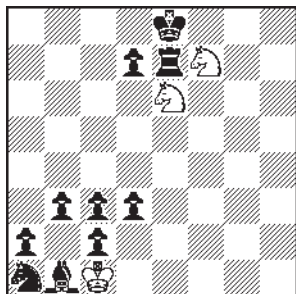
It's good to see a helpmate composed by the well known 3-mover specialist. Of course Harri has composed helpmates before, but not very many, though. There are three white promotions in the order SBR and an additional black bishop promotion. The motifs are familiar (see, for example, the late Gábor Cseh's article: Sacrifices of Promoted White Pieces in Helpmate, in MatPlus 1997), but I haven't found any predecessors. Of course the white AUW in Tamás Legendi & Árpád Molnár, 2nd HMMagyar Sakkélet 1961 is superior, but Harri's h#11 is so different that these problems can't even be compared. The problem solves almost automatically but it's curious to see how the composer arranges the pieces to come into the mating net and model mate.

**1. main. / 1st Comm.
Unto Heinonen**

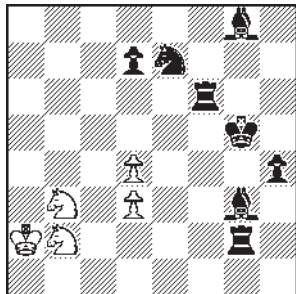
a#6 2+10

**2. main. / 2nd Comm.
C. J. Feather**

a#6* 3+10

**3. main. / 3rd Comm.
Christer Jonsson**

a#4 2.1.1... 5+8

**1. maininta / 1st Commendation
Unto Heinonen (FIN), ST 3/2005**

Valkea lähetti siirtyy kolmesti e4:ään. Taiteellinen risti, omistettu suuren suomalaislaatijan Jan Hanneliuksen muistolle. 1.e5 Le4 2.Lf4 Lxg6 3.Lc1 Le4 4.Ta6 Lxd5 5.Ta1 Le4 6.La2 Lxd3#

White bishop plays three times to e4. Artistic presentation of a cross, dedicated to the memory of the great Finnish composer Jan Hannelius.

**2. maininta / 2nd Commendation
2783 Chris. Feather (GBR), ST 1/2005**

Vanha vitsi uudessa kuosissa. Tarkka ensimmäinen siirto, vR:n paluu ja vaihtuva tukinta d7:ssä. Toista valkeaa ratsua ei voi tietenkään käyttää, koska Rb3 tekisi matin. Helppo ratkaistava mutta hauska.

*1.-Rd6# 1.d6 Rd4 2.d5 Rxc2 3.b2+ Kd1 4.Rb3 Rd4 5.Rc5 Re6 6.Rd7 Rd6#

Old joke in a new form. Exact first move, WS switchback and changed block on d7. The other white knight can't go to b2 because Sb3 mates. Easy to solve, but amusing.

**3. maininta / 3rd Commendation
2752. Christer Jonsson (SWE), ST 6/2004**

Viehättävää! Epäsuorasti päästetyt valkeat ratsut päästävät vuoronperään toisensa, ensin vaaka- sitten viistorivillä. Olin aikeissa sijoittaa tämän tehtävän paljon korkeammalle, mutta sitten huomasin osittaisen edeltäjän, joka on myös Fide-albumissa 1995-1997: Dan Meinking & Edgar Holladay, 3. palkinto, *U.S. Problem Bulletin* 1995-1997. Tuossa tehtävässä on kuitenkin suorat päästöt ja valkea lyö mustan sotilaita.

1.Te6 Rd2 2.Kg4 Rd1 3.Kh3 Rf2+ 4.Kh2 Rf3# 1.Lf2 Rc4 2.Kg6 Rc5 3.Kf7 Re6 4.Ke8 Rd6#

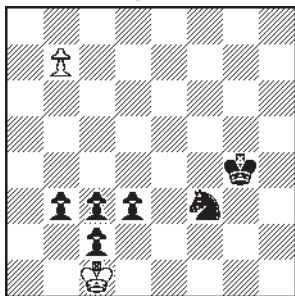
Very beautiful! Indirectly unpinned white knights self-unpins each other in this orthogonal-diagonal-corresponding problem. I was going to honor this much higher, but then I found the partial anticipation: Dan Meinking & Edgar Holladay, 3rd Prize U.S. Problem Bulletin 1995-1997, which is in the FIDE Album. That problem has, however, direct unpins in B1 and captures of black pawns.

**4. maininta / 4th Commendation
Henry Tanner (FIN), ST 3/2004**

Kaksi ratkaisua, mK:n vaihtuva reitti d1:een ja vaihtuva korotus. Hyvä tehtävä! Ensimmäisessä muodossa D-korotus kariutuu siihen, että 5.Kd1?? olisi laiton siirto. B-muodossa on vähemmän sisältöä. Toistuvat kolmannet siirrot ovat enemmän kuin harmillisia.

a) 1.Kg3 b8T 2.Kf2 Txb3 3.d2+ Kxc2 4.Ke1 Kd3 5.Kd1 Tb1#
b) 1.Kf3 b8D 2.b2+ Dxb2 3.d2+ Kxc2 4.Ke2 Kxc3 5.Kd1 Dxd2#

**4. main. / 4th Comm.
Henry Tanner**

a#5 b) mRf3→f2 2+6

Two solutions, bK's changed routes to d1, changed promotions. A good piece of work! In the first phase a promotion into a queen fails because 5.Kd1?? would be an illegal move. The second phase has less content. Of course the repeated 3rd moves are more than annoying.

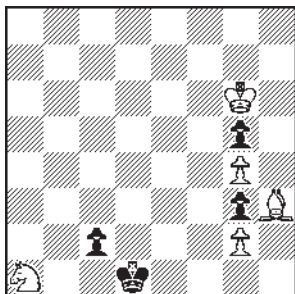
5. maininta / 5th Commendation

2692. Christer Jonsson (SWE), ST 2/2004

Tällekin tehtävälle on joitakin vertailukohteita, esim. Fadil Abdurahmanovic & Mike Prcic, Erik. palkinto *Shahmatnaja Kompozitsija* 2003, mutta se saattaa olla ensimmäinen korottuneen mD:n nelisiirtoinen täyskierto.

1.c1Q Kf5 2.Qc8+ Ke4 3.Qxg4+ Kd3 4.Qf4 Sc2 5.Qc1 Bg4#
Also this problem has some comparisons (e.g. Fadil Abdurahmanovic & Mike Prcic, Sp. Prize Sahmatnaya Kompozitsia 2003), but it may be the first realization of a 4 step rundlauf by promoted black queen.

**5. main. / 5th Comm.
Christer Jonsson**

a#5 5+4

6. maininta / 6th Commendation

2711. C. Jonsson (SWE) & Rolf Wiehagen (DEU), ST 3/2004

Anti-kriittistä ensimmäistä siirtoa seuraa vL:n uhraus. Looginen apumatti! Sai jotkut ratkaisijat raapimaan päätään, siinäpä vasta jotakin!

1.Bc6 Bb7+ 2.Kxb7 Se3 3.Ka6 Sd5 4.Bb7 Sc7#
Anti-critical first move followed by wB sacrifice. The logical helpmate! Made some solvers scratch their heads, that's something!

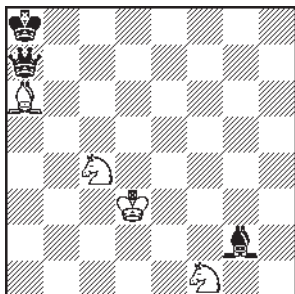
7. maininta / 7th Commendation

Jorma Pitkänen (FIN), ST 4/2005

Tuttuihin toistomattiasemiin päädytään kahden hyvin erilaisen ratkaisun kautta. Tässäkin ensimmäinen ratkaisu T:n ja L:n vastavuoroisine linjakatkoineen on paljon parempi, kun taas toisessa ratkaisussa musta vain syöttää pari nappulaansa. Valkean excelsior-marssit ovat proosallisia. Alkua-asema on kuitenkin kaunis.

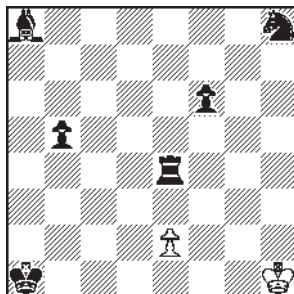
1.Tg4+ e4 2.Tg2 e5 3.Lf3 exf6 4.Ld1 f7 5.Tb2 f8Q 6.Tb1 Da3#
1.Ta4+ e4 2.Ld5 exd5 3.Rg6 d6 4.Re7 d7 5.Rc8 dxc8D 6.Ta2 Dc1#

**6. main. / 6th Comm.
Christer Jonsson
& Rolf Wiehagen**

a#4 4+3

**7. main. / 7th Comm.
Jorma Pitkänen**

a#6 2.1.1... 2+6

Familiar echoed mating positions are reached through two very distinct lines of play. Again, the first solution is much better with black R/B reciprocal line closures, while in the second black just gives up two pieces. White's play with excelsiors is quite prosaic. The set-up is beautiful, though.

Lopuksi vielä kiitokset Mikael Grönroosille, joka pyysi minua tuomitsemaan tämän kilpailun, sekä kaikille osanottajille heidän panoksestaan. Onnittelut palkituille!
Finally, thanks goes to Mikael Grönroos, who invited me to judge this tourney and to all the composers for their efforts. Congratulations to the award winners!

Jyväskylässä, 16.11.2006
Marko Ylijoki

Huomautukset kolmen kuukauden kuluessa tämän lehden ilmestymisestä Hannu Sokalle (osoite alla).

All claims of anticipations should be sent within three months from the publication of this issue of the magazine to Hannu Sokka, Kastuntie 47B 20, 20300 Turku, Finland. email: hannu.sokka@pp1.inet.fi